

Sultana 101 Mektup

- Osmanlı'ya Mektuplar -

101 Letters to the Sultan

- Letters to the Ottomans -

Sultana 101 Mektup

- Osmanlı'ya Mektuplar -

101 Letters to the Sultan

- Letters to the Ottomans -

ÇAMLICA

Istanbul 2011

KISALTMALAR

A.DVN.NMH	Sadaret Divan Name-i Hümayun
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
HR.MTV	Hariciye Nezareti Mütenevvia Kısım Evrakı
HAT	Hatt-ı Hümayun
İ.DUİT	İrade Tasnifi Dosya Usulü
İ.HR	İrade Tasnifi Hariciye
MZB	Müzehhep Fermanlar
PLK,p	Plan-Proje
Y.EE	Yıldız Esas Evrakı
Y.PRK.NMH	Yıldız Perakende Evrakı Name-i Hümayun

İçindekiler

Takdim / Preface	9
Giriş / Introduction	11
AVRUPA MEKTUPLARI	15
Sultan Üçüncü Selim Han'a Büyük Britanya Kralı III. George Tarafından Gönderilen Mektup.....	17
Sultan Üçüncü Selim Han'a Büyük Britanya Kralı III. George Tarafından Gönderilen Mektup.....	21
Sultan Üçüncü Selim Han'a Büyük Britanya Kralı III. George Tarafından Gönderilen Mektup.....	25
Sultan İkinci Mahmud Han'a Büyük Britanya Kralı IV. George Tarafından Gönderilen Mektup.....	29
Sultan İkinci Mahmud Han'a İngiltere Prensi George Tarafından Gönderilen Mektup.....	33
Sultan İkinci Mahmud Han'a Hollanda Kralı I. William Tarafından Gönderilen Mektup	37
Sadrızam Reşid Mehmed Paşa'ya Fransa Kralı Louis Philippe Tarafından Gönderilen Mektup	41
Sultan İkinci Mahmud Han'a İspanya Kraliçesi II. Isabella Tarafından Gönderilen Mektup	45
Sultan Abdülmecid Han'a Avusturya İmparatoru I. Ferdinand Tarafından Gönderilen Mektup.....	47
Sultan Abdülmecid Han'a İspanya Kraliçesi II. Isabella Tarafından Gönderilen Mektup.....	51
Sultan Abdülmecid Han'a Sicilyateyn Kralı II. Ferdinand Tarafından Gönderilen Mektup.....	55
Sultan Abdülmecid Han'a Avusturya Prensi Paul Guillaume De Wurtemberg Tarafından Gönderilen Mektup.....	59
Sultan Abdülmecid Han'a Hollanda Kralı I. William Tarafından Gönderilen Mektup.....	63
Sultan Abdülmecid Han'a Toscana Büyük Dükü II. Leopold Tarafından Gönderilen Mektup.....	67
Sultan Abdülmecid Han'a İsveç - Norveç Kralı XIV. Charles Tarafından Gönderilen Mektup	71
Sultan Abdülmecid Han'a Scilyateyn Kralı II. Ferdinand Tarafından Gönderilen Mektup.....	75
Sultan Abdülmecid Han'a İsveç - Norveç Kralı I. Oscar Tarafından Gönderilen Mektup.....	77
Sultan Abdülmecid Han'a Avusturya İmparatoru I. Ferdinand Tarafından Gönderilen Mektup.....	81
Sultan Abdülmecid Han'a Hollanda Kralı II. William Tarafından Gönderilen Mektup	83
İbrahim Sârim Paşa'ya Prusya Kralı IV. Frederick Williams Tarafından Gönderilen Tavsiyenâme	87
Sultan Abdülmecid Han'a Avusturya İmparatoru I. Franz Joseph Tarafından Gönderilen İtimatnâme.....	89
Sultan Abdülmecid Han'a Fransa Kralı III. Napoleon Tarafından Gönderilen Mektup	95
Sultan Abdülmecid Han'a Sardinya Kralı II. Victor Emmanuel Tarafından Gönderilen Mektup.....	97
Sultan Abdülmecid Han'a George Pearce Tarafından Gönderilen Mektup	102
Sultan Abdülaziz Han'a Manchester Belediye Başkanı Robert Neill Tarafından Gönderilen Mektup;.....	103
Sultan Abdülaziz Han'a Manchester Belediye Başkanı Robert Neill Tarafından Gönderilen Dilekçe	105
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İspanya Kralı XII. Alphonse Tarafından Gönderilen Mektup	107
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Almanya Prensesi Augusta Victoria Tarafından Gönderilen Mektup.....	111
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Hollanda Kralı III. William Tarafından Gönderilen Mektup	115
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İspanya Kralı XII. Alphonse Tarafından Gönderilen Mektup	117
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İtalya Kralı I. Umberto Tarafından Gönderilen Mektup	119
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Hollanda Kralı III. William Tarafından Gönderilen Mektup	122
Sadrızam Mehmed Said Paşa'ya Belçika Kralı II. Leopold Tarafından Gönderilen Mektup	127
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Almanya Başbakanı Bismarck Tarafından Gönderilen Mektup	131
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İspanya Kralı'nın Eşi Dona Maria Christina Tarafından Gönderilen Mektup	135
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İtalya Kralı I. Umberto Tarafından Gönderilen Mektup	139
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Avusturya İmparatoru I. Franz Joseph Tarafından Gönderilen Mektup	145

Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Alman İmparatoru I. William Tarafından Gönderilen Mektup	151
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Romanya Kralı I. Carlo Tarafından Gönderilen Mektup;	155
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Romanya Kralı I. Carlo Tarafından Gönderilen Mektup	159
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Bir Fransız Vatandaşı J.A. Pichot Tarafından Gönderilen Mektup;	161
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Karadağ Prensi Nicola Tarafından Gönderilen Mektup	163
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Hollanda Kralı III. William Tarafından Gönderilen Mektup	167
Sultan İkinci Abdülhamid Han 'A Düşes Dona Maria Christina Tarafından Gönderilen Mektup	171
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Alman İmparatoru II. William Tarafından Gönderilen Mektup.....	173
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Bulgar Prensi I. Ferdinand Tarafından Gönderilen Mektup	177
Şehzâde Burhaneddin Efendi'ye Avusturya İmparatoru I. Franz Joseph Tarafından Gönderilen Nişan Beratı	182
Şehzade Ahmed ve Abdülkadir Efendilere Avusturya İmparatoru Tarafından Gönderilen Nişan Beratları	187
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Fransa Cumhurbaşkanı Féliz Faure Tarafından Gönderilen Mektup	191
Sultan İkinci Abdülhamid Han 'A Danimarka Kralı IX. Christian Tarafından Gönderilen Mektup.....	195
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Papa XIII. Leo Tarafından Gönderilen Mektup	199
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Sırp Kralı I. Alexander Tarafından Gönderilen Mektup	205
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Büyük Britanya Kralı VII. Edward Tarafından Gönderilen Mektup	209
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Yunan Kralı I. George Tarafından Gönderilen Mektup	215
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İsveç - Norveç Kralı I. Oscar Tarafından Gönderilen Mektup.....	219
Sultan İkinci Abdülhamid Han 'A İspanya Kralı XIII. Alphonse Tarafından Gönderilen Mektup.....	221
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Danimarka Prensi VIII. Frederick Tarafından Gönderilen Mektup	225
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Avusturya İmparatoru I. Franz Joseph Tarafından Gönderilen Mektup	229
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İsveç Kralı V. Gustaf Tarafından Gönderilen Mektup	233
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İngiliz Kralı VII. Edward Tarafından Gönderilen Mektup	237
Sultan Vahidüddin Han'a Finlandiya Başkanı Kaarlo Juho Stahlberg Tarafından Gönderilen Mektup	241
AFRİKA MEKTUPLARI	245
Sultan Üçüncü Ahmed Han'a Mağrib Emiri Abdullah Bin İsmail Tarafından Gönderilen Mektup	247
Sultan Abdülaziz Han'a Güney Afrikalı Muhammed Ahmed Tarafından Gönderilen Mektup.....	251
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Muhammed Sofi Tarafından Gönderilen Mektup	253
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Kudüs'teki Habeşlilerin Reisi Memhar Fakada Tarafından Gönderilen Mektup ..	257
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Habeşistan İmparatoru II. Menelik Tarafından Gönderilen Mektup	261
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Habeşistan Müslüman Ahalisi İleri Gelenleri Tarafından Gönderilen Mektup ...	265
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Habeşistan İmparatoru II. Menelik Tarafından Gönderilen Mektup	269
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Habeşistan İmparatoru II. Menelik Tarafından Gönderilen Mektup	273
AMERİKA MEKTUPLARI	277
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Abd Başkanı James A. Garfield Tarafından Gönderilen Mektup.....	279
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Brezilya İmparatoru II. Pedro Tarafından Gönderilen Mektup.....	283
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Nikaragua Devlet Başkanı Evaristo Carazo Tarafından Gönderilen Mektup	285
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Amerika Devlet Başkanı Grover Cleveland Tarafından Gönderilen Mektup.....	289
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Peru Cumhurbaşkanı Nicolas Baltasar Tarafından Gönderilen Mektup.....	293
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Guatemala Devlet Başkanı M. Estrada Cabrera Tarafından Gönderilen Mektup.....	297
Sultan Beşinci Mehmed Reşad Han'a Şili Cumhurbaşkanı Emiliano Figueroa Tarafından Gönderilen Mektup	301
Sultan Beşinci Mehmed Reşad Han'a Brezilya Cumhurbaşkanı Hermes Rodrigues Tarafından Gönderilen Mektup	305
Sultan Beşinci Mehmed Reşad Han'a Meksika Devlet Başkanı Porfirio Diaz Tarafından Gönderilen Mektup	307
Sultan Beşinci Mehmed Reşad Han'a Guatemala Devlet Başkanı M. Estrada Gabrera Tarafından Gönderilen Mektup....	309

Sultan Beşinci Mehmed Reşad Han'a Meksika Devlet Başkanı Victoriano Huerta Tarafından Gönderilen Mektup	311
Sultan Beşinci Mehmed Reşad Han'a ABD Başkanı Woodrow Wilson Tarafından Gönderilen Mektup	315
Sultan Beşinci Mehmed Reşad Han'a Uruguay Cumhurbaşkanı Feliciano Viera Tarafından Gönderilen Mektup ...	317
ASYA MEKTUPLARI	319
Sultan Üçüncü Selim Han'a Şirvan Hâkimlerinden Osman Oğlu Muhammed Tarafından Gönderilen Mektup	321
Sultan Üçüncü Selim Han'a Azerbaycan Valisi Abbas Mirza Tarafından Gönderilen Mektup	327
Sultan Dördüncü Mustafa Han'a İran Şahı Feth Ali Şah Kacar Tarafından Gönderilen Mektup.....	329
Sultan İkinci Mahmud Han'a Afgan Emiri Haydar Şah Tarafından Gönderilen Mektup	331
Sultan İkinci Mahmud Han'a Rus İmparatoru I. Nicholas Tarafından Gönderilen Mektup	333
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İran Şahı Nâsırüddin Şah Kacar Tarafından Gönderilen Mektup	335
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İran Şahı Nâsırüddin Şah Kacar Tarafından Gönderilen Mektup	339
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İran Şahı Nâsırüddin Şah Kacar Tarafından Gönderilen Mektup	341
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Japon İmparatoru Mutsuhito Tarafından Gönderilen Mektup.....	345
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Rus İmparatoru III. Alexander Tarafından Gönderilen Mektup	349
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Kalkütalı Muhammed Lütfurrahman Tarafından Gönderilen Mektup	353
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Rus İmparatoru II. Nicholas Tarafından Gönderilen Mektup	355
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İran Şahı Muzafferüddin Tarafından Gönderilen Mektup	357
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İran Şahı Nâsırüddin Şah Kacar Tarafından Gönderilen Mektup	359
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a İran Şahı Muzafferüddin Tarafından Gönderilen Mektup	363
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Rus İmparatoru II. Nicholas Tarafından Gönderilen Mektup	365
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Siyam Kralı Chulalongkorn Tarafından Gönderilen Mektup	369
Sultan İkinci Abdülhamid Han'a Rus İmparatoru II. Nicholas Tarafından Gönderilen Mektup	373
Sultan Abdülmecid Han'a İran Şahı Nâsırüddin Şah Kacar Tarafından Gönderilen Mektup	377
Kaynaklar.....	379

Takdim

Jnsanlar tarihin ilkçağlarından beri haberleşmek için çeşitli vasıtalar kullanmışlar. Bu vasıtaların başında ise mektup geliyor. Gönderilen her mektup, içinde anlatılanlardan başka hazırlanışıyla da alıcıya çeşitli mesajlar ulaştırır. Kullanılan kâğıt, deri, mürekkep, altın, çeşitli boyalar ve el işçiliği alıcıya verilen değer bir göstergesidir şüphesiz. Çalışmamızın konusu olan ve Osmanlı sultan ve az da olsa vezirlerine gönderilen bu mektuplar da; içerik anlamında özlü ve anlatımı yüksek, sanatça da gönderici tarafından seçkin malzeme ve işçilikle hazırlananlar arasından seçilmiş.

Osmanlı Arşivi'nde farklı fonlarda yüzlerce mektup bulunuyor. Çalışmamızda yer alan mektuplar Sadaret, Hariciye, Yıldız fonları ağırlıklı. Bu mektuplar geldikleri ülkenin dili ya da diplomasi dili olan Fransızca ve İngilizce ile hazırlandığı için tercümesi yapılarak padişaha sunulmakta, umumiyetle de cevabı hazırlanarak gönderilmekte idi.

Mektuplar tek sayfa olduğu gibi bazen 2, 3 ve 4 sayfayı bulabiliyor. Bunların bir kısmı muhtelif suretlerde süslemelerle bezeli olduğu gibi yalnızca bilgi vermek amacıyla hazırlanmış ve tabiri caizse sadecik olanları da var. Bu mektuplar muhtevâsı bakımından Osmanlı Devleti'nin diğer ülkeler ve dünya Müslümanları ile arasındaki sosyal, siyasî ve iktisadî ilişkilere ışık tutmakta.

Kitapta bulunan mektuplar Türkçe - İngilizce özetleri ile birlikte okuyucuya sunuldu. Mektup suretlerinin tamamının, okunabilir niteliğinin korunarak kitapta yer alması sağlandı. Bu yönüyle birçok bilim dalının uzmanları tarafından faydalanılması hedeflendi. Çeşitli dillerin uzmanları, tarihçiler, diplomatik ve paleografya uzmanları ilk akla gelenler.

Arşiv uzmanları, tarihçiler ve filologların yardımıyla uzun ve yorucu bir çalışma sonucu hazırladığımız bu eserde hiç şüphesiz Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü üst yönetiminin anlayışlı tutumu son derece yardımcı oldu. Bu sebeple Devlet Arşivleri Genel Müdürü Doç. Dr. Yusuf SARINAY, Genel Müdür Yardımcısı Doç. Dr. Mustafa BUDAK,

Preface

Man has used various means to communicate since the antiquity. As one of those means first comes letters. Every single letter, with its style and preparation other than its content, convey some messages to the receiver. No doubt, the skin or folio, the ink and several pigments, and of course the handwork all are the indications of the importance put on the receiver. Those letters we studied that sent mostly to the Ottoman sultans and occasionally to the viziers are picked up from among those that have a concise and high rhetoric and that are prepared with quality material and handicraft.

There are hundreds of letters in the Ottoman Archive in different stocks. Those letters selected are from Sadaret, Hariciye and Yıldız stocks for the most part. They would be in the original tongue of the sending country or in French or English as they were the diplomatic language; they would be translated, presented to the sultan and, if need be, responded.

The letters cover single and sometimes 2, 3 and 4 pages. Some of them are deftly decorated in various styles and the others are merely plain just to get to the point. Those letters are throwing light, in sense content, to the social, political and economic aspects of the relations of the Ottomans with the other states and Muslims around the world.

The letters included are presented to the reader with Turkish-English summaries of their content. And the original texts are strived to be placed maintaining their readable formats. Thus, its aimed to be used by the members of various fields of interest; i. e., by the linguists of several languages, by historians, and diplomatic and paleographic specialists.

In this study, which has come to being through the long and painstaking efforts of archivists, historians and philologists, one cannot fail to acknowledge the understanding of the top-management staff of the "Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü". For that reason we owe many thanks to Doc. Dr. Yusuf SARINAY, the general manager of the Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, to

Osmanlı Arşivi Daire Başkanı Dr. Önder BAYIR ve Daire Başkanı Abdullah VANLIOĞLU'na şükran borçluyuz. Yine belgeleri başarıla bir şekilde fotoğraflayan Şefik KANYILMAZ, İsa ÖZALP ve İsa AKSOY'a da teşekkür ederiz. Ayrıca belirtelim ki, mektup özetlerinin tercümelerini gözden geçiren ve bizden tavsiye ve yardımlarını esirgemeyen dostumuz Cemil ŞERİF'e şükranlarımızı ifade üzerimize tatlı bir vazife...

Doc. Dr. Mustafa BUDAK, the assistant manager and to Dr. Önder BAYIR and Abdullah VANLIOĞLU heads of department of the "Osmanlı Arşivi". Besides we have to thank Şefik KANYILMAZ, İsa ÖZALP and İsa AKSOY who meticulously took the photos of the documents. It is also a pleasurable duty for us to thank our dear friend Jamil SHERIF who has redacted the work and never begrudged his suggestions and help...